

บทที่ 12

**แนวพระราชดำริเกี่ยวกับ
การพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร**

สำนักงานจัดการศึกษาทั่วไปและศิลปวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

“...พัฒนา ก็หมายถึง ทำให้มั่นคง ทำให้ก้าวหน้า
การพัฒนาประเทศก็ทำให้บ้านเมืองมั่นคงมีความเจริญ
ความหมายของการพัฒนาประเทศนี้ก็เท่ากับตั้งใจที่จะทำให้ชีวิตของแต่ละคน
มีความปลอดภัย มีความเจริญ มีความสุข...”

แนวพระราชดำริที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

ทรงให้ความหมายของการพัฒนากับคณะเสนาธิการจังหวัดปทุมธานี เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๓

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร

๘ จุดมุ่งหมายในการพัฒนาการเกษตร

สร้างพื้นฐานให้มั่นคง

โดยให้ประชาชนพอมีพอกินพอใช้ สามารถพึ่งตนเองได้เสียก่อน

สร้างชุมชนให้เข้มแข็งพึ่งตนเองได้

เน้นการพัฒนาที่สอดคล้องกับความสามารถ และความต้องการของชุมชน (“ระเบิดจากข้างใน”)

ใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

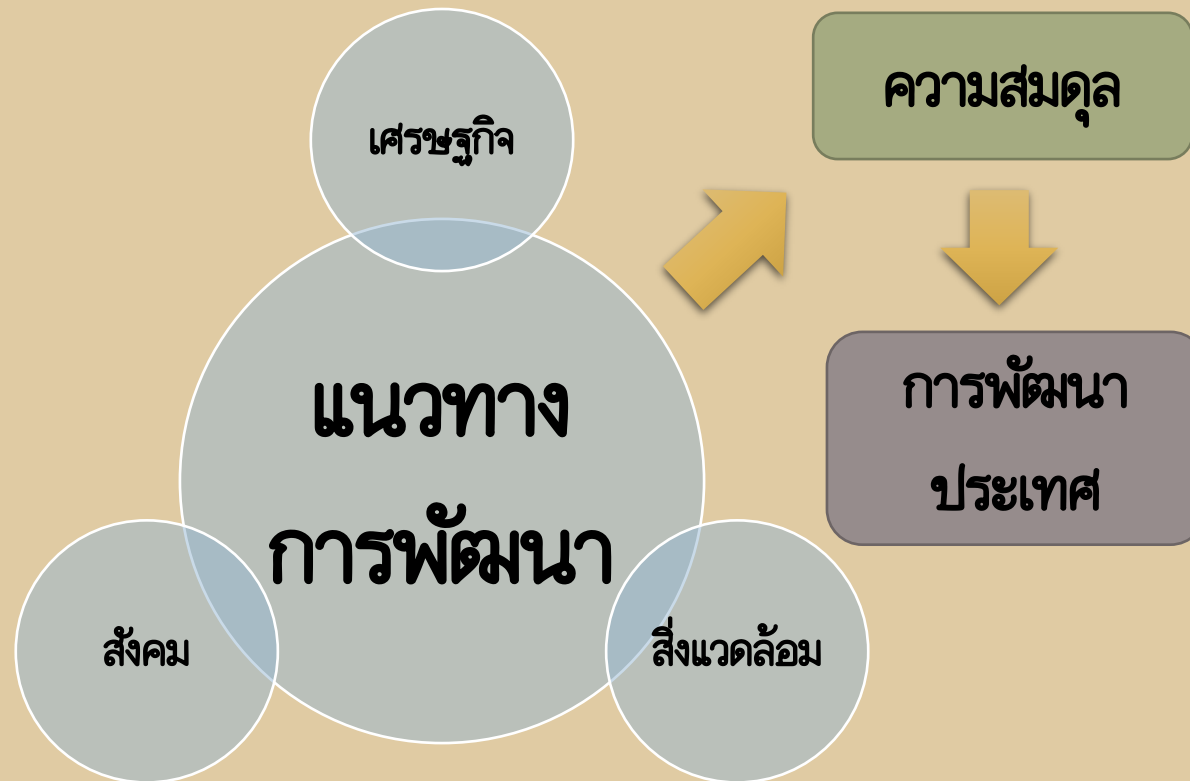
ยึดหลักการปรับปรุง/ดัดแปลงทรัพยากรให้เกิดประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่ได้มากที่สุด และเตรียมวิธีการแก้ไข

เป็นตัวอย่างแก่เกษตรกรเพื่อนำผลไปทดลองปฏิบัติในพื้นที่อื่น

ตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นแบบเพื่อขยายผล และเรียนรู้สิ่งผิดสิ่งถูก

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร

๘ วิธีการพัฒนาการเกษตรตามแนวพระราชดำริ

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร

∞ วิธีการพัฒนาการเกษตรตามแนวพระราชดำริ

1

ศึกษาพื้นฐานเดิมของสังคม เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม
กับสภาพแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรมของชุมชน

พื้นฐานการดำเนินชีวิต

ความรู้สึกรักนึกคิดของประชาชน

รักษา

จุดเด่น

จุดด้อย

ปรับปรุง

ค้นหาสิ่งที่ดีมีอยู่ออกมา แล้วนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่น และประเทศชาติ

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร

๘ วิธีการพัฒนาการเกษตรตามแนวพระราชดำริ

2

ศึกษาข้อมูลของพื้นที่

ราษฎรในท้องถิ่น

ภูมิศาสตร์: ที่ดิน

สภาพภูมิประเทศ

บังคับไม่ได้

สังคมวิทยา: นิสัยใจคอ

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร

๘ วิธีการพัฒนาการเกษตรตามแนวพระราชดำริ

3

ใช้หลักวิชาการ

- 1 การสำรวจข้อมูลพื้นที่
- 2 การวางแผน
- 3 การปฏิบัติทดลอง
- 4 การตรวจสอบผลงาน
- 5 การประสานวิชาการแขนงต่าง ๆ ให้กลมกลืนเกื้อกูลกัน

รู้จักวิชาอย่างดี

รู้จักพิจารณาเลือกทำงานที่เป็นงานสร้างสรรค์

รู้ลักษณะงานให้ทราบอย่างถ่องแท้

ความตั้งใจที่แน่วแน่ และมีความอุตสาหะ

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร

๘ วิธีการพัฒนาการเกษตรตามแนวพระราชดำริ

4

กระทำอย่างค่อยเป็นค่อยไปเป็นขั้นตอน

มีการวางแผนงาน

ไม่ทำเพราะความรีบร้อนอยากให้เห็นผลอย่างรวดเร็ว

คำนึงถึงความพร้อมของชุมชน

อาหาร

ธุรกิจการเกษตร

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร

๘ วิธีการพัฒนาการเกษตรตามแนวพระราชดำริ

5

ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

ความจำเป็นในการรับเทคโนโลยีที่ทันสมัยจากต่างชาติ

“เลือก” ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย

ประหยัด คุ่มค่า และง่าย

ต้องมีความระมัดระวังมากในการใช้เทคโนโลยี

การว่างงาน

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร

๘ วิธีการพัฒนาการเกษตรตามแนวพระราชดำริ

6

รวมกลุ่มประชาชน

กระตุ้นให้เกิดความสามัคคี

แก้ปัญหาของชุมชนร่วมกัน

การรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร

∞ วิธีการพัฒนาการเกษตรตามแนวพระราชดำริ

7

วางระบบการทำงานที่มีลักษณะบูรณาการ (Integration)

หน่วยงานต่างๆ ทำงานประสานสัมพันธ์กัน ภายใต้แผนงานและรูปแบบการจัดการเดียวกัน

มีหน่วยงานหนึ่งเป็นแม่งาน

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริทั้ง 6 ศูนย์

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร

การพัฒนาการเกษตร: งานด้านการปลูกพืช

ภูมิประเทศ ดิน น้ำ อากาศ และการปลอดศัตรูพืช

พันธุ์พืช

ปรับปรุง

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร

การพัฒนาการเกษตร: งานด้านการปลูกพืช

1) แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการปลูกข้าว

2495

อาหารหลักของคนไทย

สินค้าส่งออกที่สำคัญ

2496

จัดตั้งกรมการข้าว

หม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธุ์ (อธิบดี)

2498

เสด็จทอดพระเนตรกิจการของสถานีทดลองข้าวพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

2504

โปรดเกล้าฯ ให้กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานในแปลงนาข้าวทดลองสวนจิตรลดา

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร

การพัฒนาการเกษตร: งานด้านการปลูกพืช

1) แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการปลูกข้าว

2519

เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมสถานีทดลองข้าวสันป่าตอง

ในอนาคต ข้าวไร่มีบทบาทมาก เพราะใช้น้ำน้อย

2522

พระราชทานที่ดินของสถานีเกษตรหลวงเชียงใหม่ ให้อยู่ในความดูแลของกรมวิชาการเกษตร

เพื่อการศึกษาวิจัยการพัฒนาและส่งเสริมการปลูกข้าวไร่ ข้าวสาลี ข้าวบาเลย์ ข้าวโอ๊ต และพืชเมืองหนาว

สถานีทดลองข้าวไร่และธัญพืชเมืองหนาวเชียงใหม่

2528

จัดตั้ง "สถานีทดลองข้าวไร่และธัญพืชเมืองหนาวปางมะผ้า"

แม่ฮ่องสอน 700 ไร่

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร

การพัฒนาการเกษตร: งานด้านการปลูกพืช

1) แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการปลูกข้าว

ดำเนินการวิจัยและส่งเสริมการปลูกข้าวนาสวน ข้าวไร่ และปรับปรุงระบบการผลิตข้าว

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ฯ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทองฯ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ

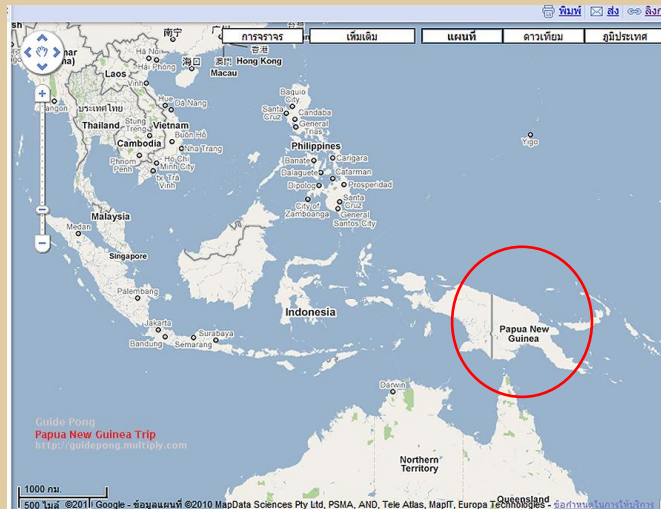
ทดลองทำตามชาวบ้าน ถ้าไม่ได้ผลก็ใช้ศาสตร์ทางด้านวิชาการเกษตรมาประยุกต์ใช้

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร

การพัฒนาการเกษตร: งานด้านการปลูกพืช

2) แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการปลูกกาแฟ

2521

ปาปัวนิวกินี

ชาวไทยภูเขาปลูกบนพื้นที่สูง

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร

การพัฒนาการเกษตร: งานด้านการปลูกพืช

2) แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการปลูกกาแฟ

2517-2523

ได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกาให้ศึกษาค้นคว้าหาพันธุ์กาแฟอาราบิก้าที่ทนต่อโรคราสนิม ได้แก่ พันธุ์ Baltimore

ทดลองปลูก

บ้านแม่หลอด ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

สถานีทดลองพืชสวนดอยมูเซอ

วาวี

ขุนวาง

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร

การพัฒนาการเกษตร: งานด้านการปลูกพืช

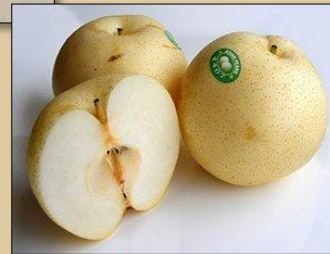
3) แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการปลูกไม้ผล

2525

พัฒนาการเกษตรในพื้นที่ราบเชิงเขา
เริ่มดำเนินการทดลองการปลูกพลับและสาลี

แม่ฮ่องสอน

2534

ต้นมะคาเดเนียนัท

ปลูกพืชไร่แซม

2535

มะนาวที่ทนต่อโรคในที่สูง

หน่วยพันธุกรรม

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร

การพัฒนาการเกษตร: งานด้านการปลูกพืช

4) แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการเพาะเห็ด

2525

ใช้วัสดุเหลือใช้ในท้องถิ่น เช่น ขี้เลื่อย ไม้ยางพาราผสมกับดินปุ๋ยปรับสภาพให้เป็นกลาง

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ
จังหวัดนราธิวาส

2527

จัดหาอุปกรณ์เพื่อดำเนินการฝึกอบรมสาธิตการทำเชื้อและเพาะเห็ดให้แก่ราษฎร

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ
จังหวัดสกลนคร

2530

ใช้ฟางข้าวและเศษต้นถั่วเหลืองเป็นวัสดุในการเพาะ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ
จังหวัดฉะเชิงเทรา

2532

พัฒนาโรงเพาะเห็ดให้เก็บความชื้นได้ดีขึ้นและมีการเพาะเห็ดโดยใช้วัสดุเหลือใช้

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ
จังหวัดเพชรบุรี

เห็ดถั่วลิสง

เห็ดนางรม

เห็ดตีนแรด

เห็ดอังกาบ

เห็ดนางฟ้า

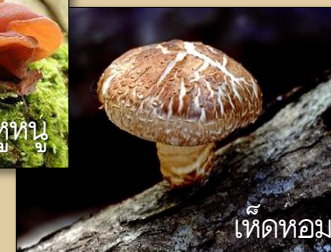
เห็ดหลินจือ

เห็ดฟาง

เห็ดหูหนู

เห็ดหอม

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร

การพัฒนาการเกษตร: งานด้านการปลูกพืช

5) แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการปลูกหม่อนไหม

2525

“...ให้ทดลองปลูกหม่อนเลี้ยงไหมบนที่สูงบ้านขุนวาง จังหวัดเชียงใหม่ ว่าจะสามารถดำเนินการได้หรือไม่ เพื่อหาอาชีพอื่นให้แก่ชาวไทยภูเขาเลิกปลูกฝิ่น เปลี่ยนอาชีพมาปลูกหม่อนเลี้ยงไหมแทน....”

2527

“...ให้พยายามรักษาสายพันธุ์ไทยเอาไว้ด้วย เพราะว่าไหมไทยก็มีคุณภาพดี....”

สถานีหม่อนไหม

ศึกษาวิจัยพันธุ์หม่อนและพันธุ์ไหม ทั้งพันธุ์พื้นเมืองและลูกผสม และขยายผลสู่เกษตรกรชาวไทยภูเขาเพื่อปลูกทดแทนการปลูกฝิ่น

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร

การพัฒนาการเกษตร: งานด้านการปลูกพืช

6) แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการปลูกยางพารา

2518

จังหวัดนราธิวาส

ทดสอบการปลูกยางพันธุ์ดีในพื้นที่ ๒๐ ไร่ ในบริเวณพระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์ รวมทั้งมีการปลูกพืชไร่ ไม้ดอกในระหว่างแถวยาง

ภาคตะวันออก

ศูนย์วิจัยยางฉะเชิงเทรา

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ศูนย์พัฒนาการศึกษาพัฒนา
ภูพานฯ

สกลนคร

ขายที่โรงหล่อยาง
จังหวัดอุดรธานี

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร

การพัฒนาการเกษตร: งานด้านการปลูกพืช

7) แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการปรับปรุงพันธุ์พืช

เพิ่มผลผลิตและคุณภาพของผลผลิต

ทนต่อสภาวะแวดล้อมของท้องถิ่น มีความต้านทานโรคและแมลง

๑. การคัดพันธุ์

เช่น ข้าวโพดหวาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวฟ่าง ผัก และดอกไม้ประดับ

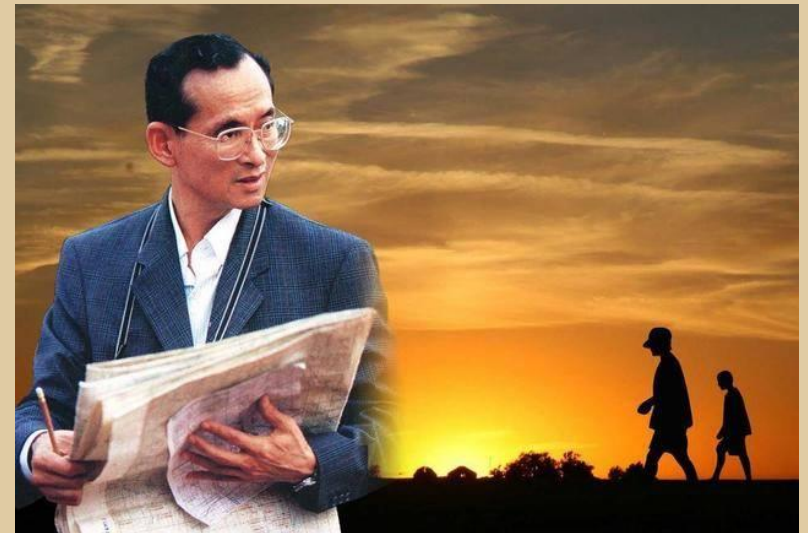
๒. การสร้างพันธุ์ลูกผสม

นำพืชประเภทใหม่และพันธุ์ใหม่ มาปลูกบนพื้นที่สูง

๓. การปลูกพืชเมืองหนาว

ไม่ต้องพึ่งต่างประเทศ

- ผลไม้เมืองหนาว ได้แก่ ฝรั่ง ท้อ พลัม สตรอเบอร์รี่
- ผักเมืองหนาวประมาณ ๕๐ ชนิด เช่น เซเลอรี่ เทอนิฟ ผักกาด ชนิดต่าง ๆ ชุกินี
- ดอกไม้เมืองหนาวประมาณ ๒๐ ชนิด เช่น เบญจมาศ แกลดีโอลีส คาร์เนชั่นอัลสโตรมีเรีย
- พืชไร่ต่าง ๆ เช่น มันฝรั่ง ถั่วแดงหลวง ลิ้นจี่ ควิต และข้าวสาลี เป็นต้น

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร

การพัฒนาการเกษตร: งานด้านการปลูกพืช

8) แนวพระราชดำริเกี่ยวกับระบบการเกษตร

พระราชทานแนวพระราชดำริเกี่ยวกับระบบการปลูกพืช ดังนี้
สามารถสร้างธาตุไนโตรเจนในดิน

๑. การปลูกพืชหมุนเวียน ภายหลังการเก็บเกี่ยวข้าว

ให้เกษตรกรสามารถมีอาหารไว้บริโภคในครัวเรือน ส่วนที่เหลือขายพึ่งตนเองได้

๒. การปลูกพืชผสมผสาน “ทฤษฎีใหม่”

การใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด แทนสารเคมี

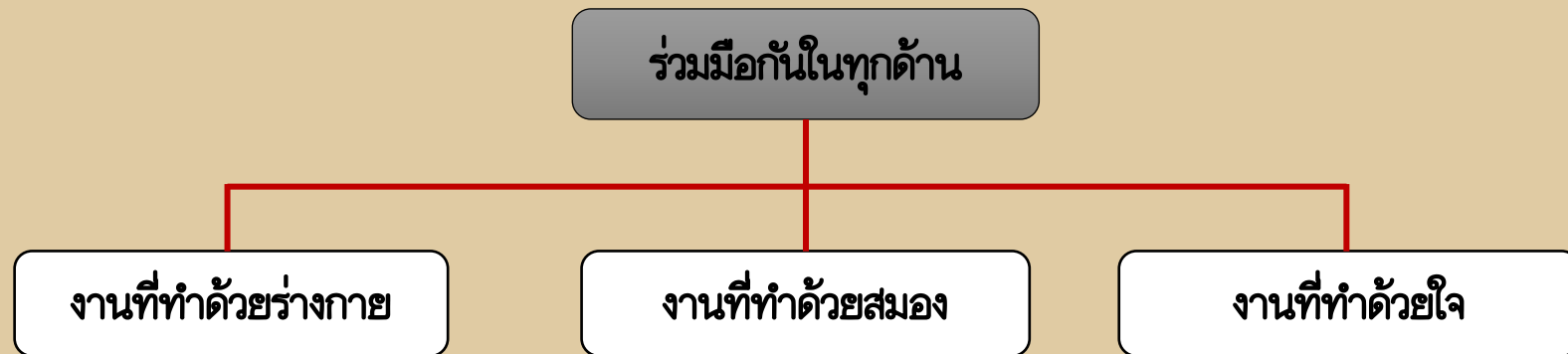
๓. เกษตรกรรมยั่งยืนหรือเกษตรธรรมชาติ

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนางานสหกรณ์

๘ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร กับงานด้านการสหกรณ์

คำว่า “สหกรณ์” แปลว่า การทำงานร่วมกัน

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนางานสหกรณ์

กำเนิดสหกรณ์

2459

ชาวนาประสบปัญหาความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง

ภัยธรรมชาติและการเป็นหนี้

สูญเสียที่นำไปจำนวนมาก

นำวิธีการสหกรณ์ มาทดลองแก้ปัญหา

ให้ชาวนารวมกลุ่มกันขึ้น
จัดตั้งและจดทะเบียนสหกรณ์เป็นแห่งแรกในประเทศไทย

ชื่อสหกรณ์วัดจันทร์ไม่จำกัดสินใช้

ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๕๙

พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนางานสหกรณ์

กำเนิดสหกรณ์

สหกรณ์วัดจันทร์ไม่จำกัดสินใช้

บริษัทแบงก์ สยามกัมมาจล จำกัด

ขอกู้ยืมเงิน
➔

เจ้าหน้าที่ของรัฐแนะนำให้รู้จักการทำงานร่วมกัน
รับผิดชอบร่วมกัน และเป็นตัวกลางให้กลุ่มชาวนา

ภายใน ๑ ปี ชาวนากลุ่มนี้สามารถคืนเงินยืมให้แก่บริษัทได้ทั้งต้นและดอก และสามารถชำระหนี้พ้อค่าได้ร้อยละ ๓๐

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนางานสหกรณ์

สนับสนุนให้เกษตรกรใช้วิธีการสหกรณ์

เนื่องจาก

รากฐานที่ดีของระบบประชาธิปไตย

สอนให้คนรู้จักรับผิดชอบร่วมกัน

ให้มีการเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปบริหารสหกรณ์

รู้ถึงคุณค่าของประโยชน์อันจะได้ร่วมกันเป็นส่วนรวม

2471

ตราพระราชบัญญัติสหกรณ์

เพื่อเป็นกฎหมาย คุ้มครองสหกรณ์โดยเฉพาะ

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนางานสหกรณ์

๘ แนวพระราชดำรินี้ในด้านการเกษตรและสหกรณ์

ทรงให้ความสำคัญต่อคุณธรรมและจริยธรรมของสมาชิกต่างๆ กับผลสำเร็จทางเศรษฐกิจที่ได้รับ

ความเจริญของสหกรณ์ที่พึงเป็นจึงเป็นความเจริญทั้งทางจิตใจและทางกายของสมาชิก

เมื่อนำไปปฏิบัติจะเป็นการพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไปแต่ยั่งยืน

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนางานสหกรณ์

๘ แนวพระราชดำรินี้ในด้านการเกษตรและสหกรณ์

1) โครงการตามพระราชประสงค์หนองพลับ

เกษตรกรได้เข้าห้กร้านถางป่าโดยผลการและเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกปี ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรของประเทศชาติอย่างใหญ่หลวง ดังนั้นพระองค์จึงทรงมีพระราชดำริให้มีการปฏิรูปและพัฒนาที่ดินโดยทรงเลือกพื้นที่ ป่าสงวนบริเวณเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อำเภอชะอำ และอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี มีพื้นที่ติดต่อกันประมาณ 65,000 ไร่ เพื่อทำการจัดพัฒนาที่ดินและจัดสรรให้กับเกษตรกรเหล่านี้เข้าทำประโยชน์

ก่อน

หลัง

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนางานสหกรณ์

๘ แนวพระราชดำรินี้ในด้านการเกษตรและสหกรณ์

2) โครงการพัฒนาลุ่มน้ำเข็กตามพระราชดำริ จังหวัดเพชรบูรณ์

จุดประสงค์ของโครงการเป็นการจัดให้มีหมู่บ้านนิคมสหกรณ์การเกษตรทางทหาร กองหนุนตามสองข้างเส้นทางยุทธศาสตร์ ในพื้นที่ทุ่งสมอ เขาค้อ และเขาช่อง ทั้งหมด ๑๐๖,๒๕๐ ไร่ ให้ผู้ประกอบอาชีพทางเกษตรมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น สามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด และเพื่อให้เส้นทางยุทธศาสตร์ปลอดภัยจากอิทธิพลของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ปัจจุบันมีสหกรณ์ในโครงการ ๒ สหกรณ์ คือ สหกรณ์การเกษตร เขาค้อ จำกัด และสหกรณ์การเกษตร พัฒนาลุ่มน้ำเข็ก จำกัด

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนางานสหกรณ์

๘ แนวพระราชดำรินี้ด้านการเกษตรและสหกรณ์

3) โครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา จังหวัดปราจีนบุรี

โครงการนี้ซึ่งมีพื้นที่โครงการทั้งหมด ๔๐๔,๗๓๐ ไร่ มีความเป็นมาโดยสรุปกล่าวคือ พื้นที่ราบเชิงเขาบรรทัด เป็นพื้นที่ที่มีการแทรกซึมของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ มีราษฎรอาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนที่เสื่อมโทรมหมดสภาพแล้ว ราษฎรเหล่านี้ ประกอบอาชีพหลักด้วยการทำนาทำไร่ มีฐานะยากจน การประกอบอาชีพทาง การเกษตรต้องประสบปัญหา เพราะ ดินขาดความอุดมสมบูรณ์และขาดแคลนแหล่งน้ำ ฯลฯ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้ทรงทราบปัญหาความเดือดร้อนดังกล่าวจึง มีพระราชดำริให้พัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขานี้ขึ้น

- สหกรณ์นิคมคลองน้ำเขียว จำกัด จัดตั้งเมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๒๑
- สหกรณ์นิคมคลองทรายคลองคันโท จำกัด จัดตั้งเมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๕
- สหกรณ์นิคมท่าช้าง จำกัด จัดตั้งเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๑
- สหกรณ์นิคมบ้านห้วยชัน จำกัด จัดตั้งเมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๒
- สหกรณ์นิคมเขาพรมสุวรรณ จำกัด จัดตั้งเมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๒๒

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนางานสหกรณ์

๘ แนวพระราชดำรินี้ในด้านการเกษตรและสหกรณ์

4) โครงการหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากจน ไม่มีที่ทำกินเป็นของตนเองให้มีที่ดินทำกินตลอดชั่วลูกชั่วหลาน แต่กรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินยังคงเป็นของหมู่บ้านสหกรณ์ เริ่มดำเนินโครงการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 พื้นที่โครงการทั้งหมด 22,000 ไร่

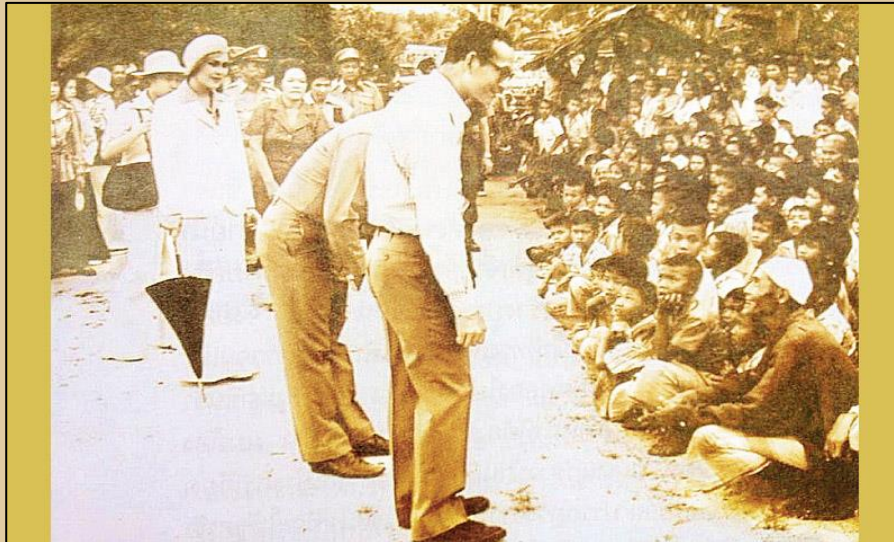

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนางานสหกรณ์

๘ แนวพระราชดำรินี้ในด้านการเกษตรและสหกรณ์

5) โครงการตามพระราชดำริทุ่งลิปะสะโจ อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี

พื้นที่โครงการ 15,000 ไร่ รวบรวมเกษตรกรในโครงการจดทะเบียนเป็น สหกรณ์การเกษตรทุ่งลิปะสะโจ จำกัด เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2522

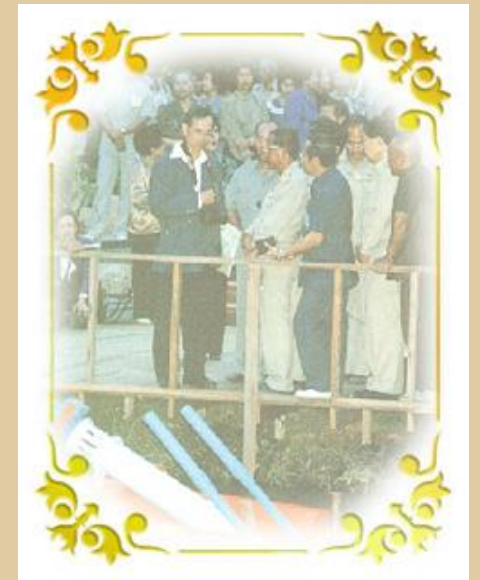
แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนางานสหกรณ์

๘ แนวพระราชดำรินี้ในด้านการเกษตรและสหกรณ์

6) โครงการหมู่บ้านสหกรณ์ห้วยสัตว์ใหญ่

อำเภอหัวหิน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ และอำเภอท่าช้าง จังหวัดเพชรบุรี มีพื้นที่โครงการ 100,725 ไร่ รวบรวมเกษตรกรในโครงการจดทะเบียนสหกรณ์ การเกษตรห้วยสัตว์ใหญ่ จำกัด

สหกรณ์การเกษตรห้วยสัตว์ใหญ่ จำกัด ได้รับการจดทะเบียน เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2523 ปัจจุบันมีสมาชิก 970 คน ดำเนินธุรกิจจำหน่ายน้ำมันให้ สิ้นเชื่อการประกอบอาชีพโดยขอสนับสนุนเงินทุน จากเงินกองทุนพัฒนาสหกรณ์ ส่งเสริมให้สมาชิกรวมกลุ่มอาชีพตามความถนัด เช่น การเลี้ยงโค การเลี้ยงสุกร การ ปลูกข้าวโพด และปลูกมันสำปะหลัง สหกรณ์ให้การส่งเสริมทางด้านข้อมูลวิชาการ และให้มีการจัดทำบัญชีฟาร์มเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการติดตามผลประเมินผลสำเร็จ

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนางานสหกรณ์

๘ แนวพระราชดำรินี้ในด้านการเกษตรและสหกรณ์

7) โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่ชายแดน

อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ พื้นที่โครงการ 86,000 ไร่ กองทัพอากาศที่ 2 เป็นเจ้าของโครงการ วัตถุประสงค์เน้นการส่งเสริมอาชีพราษฎร ควบคุมให้ความปลอดภัยราษฎรในพื้นที่เป้าหมาย จัดที่ทำกินและที่อยู่อาศัย ให้ราษฎร ตลอดจนจัดระบบและวางแผนการส่งเสริมทุกรูปแบบที่ครบวงจรให้แก่ราษฎร โครงการนี้ ครอบคลุมในเขตพื้นที่ 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอละหานทราย อำเภอบ้านกรวด และอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ สำหรับงานด้านส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงาน สหกรณ์จังหวัดบุรีรัมย์เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ มีสหกรณ์ในโครงการ 1 แห่ง คือ สหกรณ์การเกษตรโนนดินแดง จำกัด

“...ขอให้ทุกคนได้ระลึกถึงว่า
การที่มารวมกลุ่ม จะเป็นกลุ่มเกษตรกร
หรือกลุ่มประมง หรือชลประทานในรูปแบบ
ในรูปแบบใดก็ตาม
จะต้องมีจุดประสงค์ แล้วก็จุดประสงค์ของแต่ละคน
ต้องแบ่งดูว่ามีส่วนอย่างไรในชีวิตของเกษตรกร
หรือของคนทุกคนเรา...”

พระบรมราชาธิราช พระราชทานแก่คณะกรรมการผู้แทนสถาบันเกษตรกรระดับชาติ
ฝ่ายทูลละอองธุลีพระบาท ณ บริเวณนาสำริด ส่วนฉัตรลดา วันพุธที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๑๗

“...ถ้าเกิดปัญหาอะไรในสัทกณให้ปรองดองกัน
 และเพื่อการปรองดองนี้ ดูตัวอย่างที่ดีที่อยู่ติดกับตัว คือ ตัวเอง
 รู้ดีว่าทุกคนก็เคยเดือดร้อนมาเคยไม่สบายเป็นไข้ก็ต้องเคยด้วยกันทุกคน
 เวลาเป็นไข้ขึ้น ร่างกายมันไม่ปรองดองกัน ก็ต้องจัดให้ปรองดองให้ได้
 ถ้าสัทกณดำเนินไปโดยดี ก็หมายความว่าร่างกายแข็งแรง
 ถ้าสัทกณมีปัญหา ก็หมายความว่าอาจจะป่วยไข้ได้บ้าง
 ก็จะต้องดูว่าจะแก้ไขกันอย่างไร...”

พระราชดำรัส พระราชทานแก่สมาชิกสัทกณการเกษตรหุยกะพง จำกัด
 เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ สัทกณการเกษตรหุยกะพง จำกัด วันเสาร์ ที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๒๑

“...สหกรณ์ แปลว่าการทำงานร่วมกัน การทำงานร่วมกันนี้ลึกซึ้งมาก
เพราะจะต้องร่วมมือกันในทุกด้าน ทั้งในด้านงานการที่ทำด้วยร่างกาย
ทั้งในด้านงานการที่ทำด้วยสมองและงานการที่ทำด้วยใจ
ทุกอย่างนี้ขาดไม่ได้ต้องพร้อม...”

พระราชดำรัส ในโอกาสที่ผู้นำสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม และสหกรณ์ประมงทั่วประเทศ
เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ ศาลาดุสิดาลัย วันพุธ ที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๒๖

กิจกรรม:

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับ
การพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ให้นักศึกษารูปลงสาระสำคัญของเนื้อหา
แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
ในรูปแบบของแผนที่ความคิด (Mind Mapping)

โดยออกแบบตกแต่งให้สวยงามและน่าสนใจ